Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Cova del Toixó

Torrelles de Foix

Ubicació

Comarca:	Alt Penedès
Lloc/Adreça:	km 14,5 de la carretera BP-2121, a 50 metres al sud-oest
Emplaçament	confluència del torrent de la Font de Llinars amb la Riera de l'Albereda.
Alçada:	440

Coordenades:

Latitud:	41.42227
Longitud:	1.58715
UTM Est (X):	381937
UTM Nord (Y):	4586598

Classificació

Número de fitxa	08288 - 56
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Jaciment arqueològic
Estil / època:	Prehistòric Neolític
Estat de conservació	Bo
Protecció	Legal
Observacions protecció:	Inventari de Patrimoni Arqueològic de Catalunya
Número inventari	CCAA-7463
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Difícil
Ús actual:	Productiu
Titularitat	Privada
Titular:	08288A02800002
Autoria de la fitxa	Ainhoa Pancorbo Picó
Data de registre de la fitxa:	ds., 03/11/2018 - 01:00

Descripció

Cova de prop d'1 metre d'alt per uns 0,8 d'amplada, oberta al nord-est. L'interior presenta dos trams diferenciats: el passadís d'entrada, d'uns 7 metres de recorregut en forma de colze a la dreta, o de 4 "invertit" com l'anomena l'E.R.E. en 1959, i una gran sala d'orientació esbiaixada al nord-oest respecte la boca. Les seves dimensions són d'uns 12 metres de llarg per 7,5 d'ample, arran del terra actual. El sostre de la sala es troba a una altura de la boca, a la seva part distal, d'uns 4 metres, però fa una pendent cap a la sortida, fent 2 metres i escaig al principi de la sala i 1,5 metres en el final del passadís.
El sediment és de color negrós, provocat sens dubte per la matèria orgànica producte de la presència de toixons i altres animals que han fet servir la cova de cau durant molt de temps.
El material arqueològic localitzat, avui dipositat al museu de Vilafranca, consisteix bàsicament en material ceràmic atribuïble al neolític antic evolucionat postcardial, ganivets de sílex ben atribuïbles a un moment eneolític i restes humanes soltes però molt senceres. D'altra banda, també es troben dos fragments ceràmics amb cordons digitats atribuïbles al bronze mitjà-final. No s'ha pogut observar cap resta clarament eneolítica, exceptuant els ganivets de sílex, que també poden ser més antics, i tampoc cap resta del complex campaniforme.
Les restes humanes són abundants, encara que s'ha d'assenyalar que la majoria de les no cranials van ser recollides l'any 1990 per l'equip que realitzava la Carta Arqueològica, ja que amb anterioritat la tendència havia estat el rebuig de les altres parts esquelètiques. Cal destacar que es van recollir força senceres o partides en trossos que poden ser reconstruïts. El conjunt correspon a 6 o 8 individus, podent-ne haver molts més si es recollissin més metòdicament les mostres i es garbellés metòdicament la terra remenada de l'interior i l'abocada a l'exterior.
Es podria tractar d'una cova sepulcral del neolític antic evolucionat amb algunes intrusions posteriors, però de caire puntual o esporàdic. És indubtable l'estratègia de la situació de la cova en la confluència de dos dels principals torrents, enmig d'una gorja i a poca distància de jaciments coneguts i importants dins la Conca Alta del Foix (Cova de la Guineu, Cova de la Pesseta, Cova de Soler Secabecs, Cova de Magí Rossell, etc.). Resta per resoldre si es donen enterraments eneolítics successius, amb una última fase del bronze mitjà, essent les fases anteriors corresponents a nivells d'habitació neolítics o bé si en aquest darrer període també hi ha enterraments.

Observacions:

La cova, també coneguda com a cova de les Aranyes, està situada a la banda esquerra de la carretera BP-2121, en direcció a la Llacuna, a l'altura del Km 14,5, en el vessant dret del torrent que va paral·lel a la carretera, des de la confluència del torrent de la Font de Llinars i de la Riera de l'Albereda, formant l'anomenat rierol de Can Duran, afluent directe del Foix.
En direcció cap a Font-rubí-La Llacuna, passat el km 14, 110 metres abans de passar per sobre el tercer pont sobre el torrent de Can Duran, surt un camí a mà esquerra que va paral·lel a la via asfaltada, a uns 3 metres per sota el nivell d'aquesta i a uns 5 metres de distància.
Aquest camí, transitable amb turisme, porta a una esplanada de pins enfront de la confluència i empalma a 250 metres amb un camí que també ve de l'esquerra de la carretera, però abans de passar el primer pont sobre el torrent de Can Duran (indicat com a corba perillosa i amb tanques de seguretat), i que porta al Mas de l'Albereda. A 650 metres es troba amb el camí que neix del km 14,2, ja descrit anteriorment, i a 20 metres d'aquesta unió de camins, cal pujar pel vessant que queda a l'esquerra, tot buscant un ressalt rocós calcari que forma una plataforma. Un cop dalt del promontori, cal resseguir-lo de forma paral·lela el traçat de la carretera i els torrents, i, entre alzines, a uns 10 metres de la plataforma rocosa i a 3 o 4 metres per sota d'aquesta, es troba una petita esplanada davant la boca de la cova
Disposa d'un aixecament topografic de Giró, de l'any 1962.

Fotos cedides per Mª Àfrica de Sangenís

Història

Segons Pere Giró, la cova va ser descoberta l'any 1958 per J. Lluch i explorada mesos després per en Pere Giró Romeu i J. Mª Masachs . Giró hi va excavar l'octubre de 1958. Mesos després, membres de l'E.R.E. (A.E.C) "Estudis i Recerques Espeleològiques de l'Agrupació Excursionista de Catalunya" hi van dur a terme noves exploracions i hi van trobar alguns ganivets de la denominada "Cultura Pirenaica".
Els dies 31 de gener i 7 i 28 de febrer de 1971 un grup d'afeccionats de Vilafranca (Josep Mestres, L. Laguna, F. Cuscó i el Sr. Beltran) hi van realitzar sondejos, concretament dos exploracions de quasi 2 metres quadrats arran de paret per tal d'evitar les teixoneres i a una profunditat no superior als 50 cm. En aquell moment es van documentar diversos elements de silex, ossos humans i fragments ceràmics abundants, però van arribar a la conclusió que el jaciment estava remenat pels toixons. A mitjan anys 70, Xavier Virella fa una recollida de material superficial. Recentment un aficionat de Pacs ha fet alguna recerca amb detector de metalls.

Bibliografia

DE LA PINTA, Jordi Lluís. 1983. "Repertori de cavitats d'interés arqueològic de la provincia de Barcelona". Exploracions. 7, p.24.
GIRÓ, Pere. 1962. "Notas de arqueología de Catalunya y Baleares. II: Torrelles de Foix". Ampurias. XXIV, p.306-307, figures 37-38.
MESTRES, J. El Neolític Antic al Penedès. Tesi doctoral per la Universitat de Barcelona (en preparació).
POYO, A. "Exploraciones subterràneas en el Panadés. Actividad del E.R.E y del G.E. Colaborador del Museo de Vilafranca". Cordada. 45.
RAURET, A.M. El proceso de la primitiva población del Panadés. 1963. p.129. Tesi de Llicenciatura per la Universitat de Barcelona.
RIBÉ, Genís; CEBRIÀ, Artur; SENABRE, Maria Rosa. (1990). "Carta Arqueològica de l'Alt Penedès". Vilafranca del Penedès.
VIRELLA, X. "41 visita coneguem el Penedès: Torrelles de Foix". Gran Penedès. 9, p.12.
https://espeleoworld.com/c/cova-del-toixo

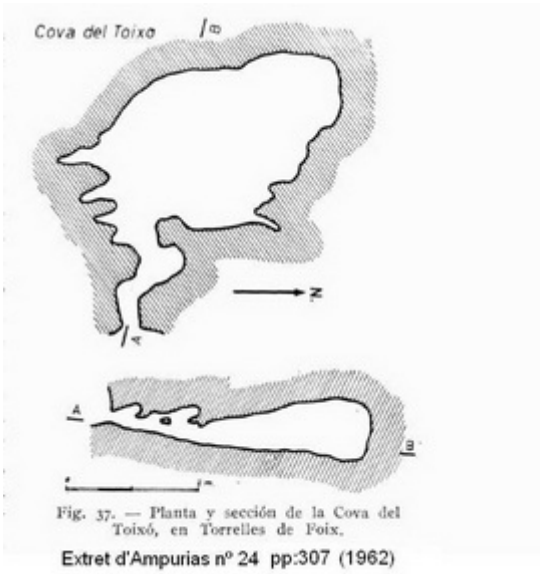

Fig. 37. — Planta y sección de la Cova del Toixó, en Torrelles de Foix.

Extret d'Ampurias nº 24 pp:307 (1962)